

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clavdii Espencei Theologi Parisiensis De Evcharistia, Eivsque Adoratione, Libri Qvinque

Espence, Claude d'

Parisiis, 1573

Cap. XXV. Vvicleffica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30397

*Sessione 8.**Mat. II. 17**Marc. 5.**Luc. 9.**Roffensisin**Oecolamp.**lib. 8. ca. 4.**E.**Fredenardus.**Eucharistia**Sacramētū**Signū, signu-**ra. Augu-**stini in Ps. 3**& contra**Adiuuan-**tum cap. 12**Tertull. con-**tra marciō-**nem lib. 4.*

Odem seculo Ioānes Vicleff Anglus Anglicanam Ecclesiā multis nouitatibus turbauit. Vicleuica non habeo, nec habere uolo, sed ex XLV. articulis eius Constātiæ in Concilio damnatis, hic erat III. Christus non est in sacramento altaris identicè & realiter in propria substantia corporali. At propius est errorem sacramentarium hic inter eiusdem articulos XLVI. à Vilelmo Videfordo impugnatos ordine secundus, sicut Ioannes fuit figuratiuè Helias, & non personaliter: sic panis est figuraliter corpus Christi, & non naturaliter, Et quod absque omni ambiguitate est figuratiua locutio, hoc est corpus meum, sicut illa in uerbis Christi, Ioānes ipse est Helias. At ex multis Euangelij circumstantiis deprehendere est id, Ioannem non simpliciter nominauisse Heliam, ut quibus facillè intelligat non eundem hominē, nec enim absolutè Dominus enunciauit, sicut, hoc est corpus meum, ita, Ioannes est Helias. Sed, si uultis recipere q. d. Si mente attenda, & animo facili, nec contentioso utriusque gesta suscipere, ipse ille est, qui uenturus erat in uirtute & spiritu Helix, id est Heliam representans: & adiecit, Qui habet aures audiendi, audiat. Quod & Chrysostomus annotauit. Ex multis autem huius articuli per videfordum improbationibus, hæc est omnium maximè, quod aiunt, ad hominem, ordine x. Augustinus in pluribus libris inculcat scripturæ logicam de figuratiua significatione, ponens infinita scripturæ exempla de tali locutione, neque unquam aut usquam de his uerbis, hoc est corpus meum, mentionem facit quòd sit eiusmodi locutio, quod tamē fecisset, si talis locutio fuisset. Nec aliquis unquam nisi super hæresi suspectus, ut prius Berengarius & Frederuuardus (ignotus hæcenus mihi scriptor) antiquitus posuerunt, quorum condemnata fuit sententia. Hæc ille. Et Augustinus quidem Eucharistiam non dubitauit dicere corporis & sanguinis Dominici non solum sacramentum, sed etiam, & quidem consequenter, signū & figuram, sicut & multò antè conterraneus eius Tertul-

lianus. Quod quoties occurrit, & exponendum propter
 meticolosus, & soluendum propter audaculos. Nam hic
 licet hæc verba, hoc est corpus meum, exponat, id est fi-
 gura corporis mei, fortasse iuxta traditionem Marcionis
 in cuius Euangelio ita fortè scriptum erat, eodem tamen
 loco clarè dicit Dominum hæc dicendo, panem fecisse
 corpus suum. Nouimus autè quam vim habeat hoc ver-
 bum *Fecit*. Et si quid claro clarius, Carnem alibi asserit *Facere*.
 Christi corpore ac sanguine, alibi baptisatos opimitate *De resurre-*
 corporis Domini vefci, & exponit, Eucharistia scilicet. *ctione de*
 Figuram igitur sacramentum hoc vterque vocet, sed non *puccitia.*
 solam: & signum, sed non solum, Augustinus præsertim, *Roffensis in*
 tam multis alioqui locis verum corpus & sanguinem hîc *Oecolampa.*
 confessus. Quorum vtrunque suo quodque sensu toties *lib. 2. cap.*
 hîc exposito, recipimus, vt Eucharistia quia sacramentum *20. 21. 22.*
 est, proinde sit & signant & figurant, verè & re ipsa præ- *Figuratiua*
 sentium. Sed manet interim firmum quod Vicleffo Vi- *exhibitua.*
 defordus opposuit, Augustinum nusquam (vel ad pœnâ *Signum cons-*
 libri) hoc Domini axioma, Hoc est corpus meum, aut in- *testium.*
 ter figuratas scripturæ locutiones reposuisse, aut huic eius- *Artic. I.*
 dem Domini de Ioanue, Ipse est Helias, æquiparauisse. *Argumen-*
 De præsentia autem alibi plura nos tum in Apologia, tû *to. x.*
 libello latinogallico, de efficacia verborum horum. Sed
 quoniam more ac modulo nostro suo quæque loco tra-
 ctamus, propius rem præsentem, id est Eucharistiæ ado-
 rationem, est, quod idem Vicleffus obiiciebat, nescio ma-
 gis nè impiè an barbarè, fratres, aiens, nesciât dicere quid
 est hostia consecrata si accidentia sine subiecto. Et cum
 talia propter se non adorentur, sed pro eo quòd conti-
 nent in se Christi corpus, sequitur maiorem esse rationè,
 quencunque strauimus nodulum, vel quodcunque signa-
 bile corpus adorâdi, quàm hostiam consecratâ: eo quòd
 ea non est in sua natura, vel propter bonitatem, quam in
 se continet, naturalem, taliter adoranda. Vnde adoranda
 non est, quia est corpus Christi, sed quia id in se cõtinet
 absconditè. Cum ego in nodulo straminis, & in omni crea-
 tura realiter sit trinitas increata, longè quàm hoc corpus
 perfectior, sequitur aiebat quanlibet creaturam amplius
 quàm hanc hostiam propter contentû absconditam, esse

adorandam. Respondet Videfordus, si non latinus, ut tū stylus erat (vnde vtriusque verba non nihil mutata, sensu nihil mutato) at certè Christianus. Hic, ait, dico falsum fratribus & catholicis eum imponere, quasi hostiam, aliud quid sit quàm accidens sine subiecto, dicere nesciāt, cum ea propriè loquendo, sit Christi corpus sub panis in ipsum sacramentaliter transubstantiati & conuersi speciebus contētum, eaque est quam Catholici adorant. Bene tamen verum, late & minus propriè loquēdo, signa illa & accidentia non dici hostiam, sed sacramētum, quod ita sacramentum est, ut non etiam sit res sacramenti. Sed hanc hostiam sic largè & impropriè sumptam, At Christū Dei filium in sacramēto patriæ quidem adoratione diuinitatem eius: hyperdulix autem humanitatem per se cōsideratam adoraueram. In sacramento inquam & in altari locus est adorationi conueniens, Nam nec Christus nec Trinitas vult ab hominibus adorari, nisi in loco orationi conueniente, ac proinde neque Christi corpus vbiunque sit, ut, verbi gratia, in stomacho sacerdotis statim post communionem, nec in bruto, si quo casu sacramentum sumat, ut Trinitas nec adoranda est prout est in dæmone, aut publice, & à pari, nec in stramine, quod certū est non adorandū esse, quòd in eo sit Trinitas, sicut nec symbola illa sacramētalia, quæ largè loquēdo, prout sunt hostia cōsecrata, æquè absconditè (inò magis) Trinitatem continent, quàm straminens nodulus. Ideoque propter Trinitatis existentiam non maior huius adorandi ratio, quàm illorū, cum æquè sit in illis quàm in hoc Trinitas. Ita Vicleffū argumentū nullius valoris, & multipliciter errans atque peccans. Hæc illi, minus vterque clarè, nec inter sacra hæc & profana distinguētes, Vicleffus nihil omnino, Videfordus neque satis, neque prout decet. Decet enim honor quoq; suus signa hæc, quatenus reiū sunt diuinarū exhibitoria, nedū significatiua. Quòd autè negat Deū vnitrinum, aut etiam Christū vbiuis adorandum de cultu publico intelligendum, ut distinximus ad id Pauli. *In omni loco.* Creatorem alioqui in omnibus creaturis, quâlibet abiectis, agnoscendum & colendū, &c. Nec tamè tolerandi sunt (prout neq; suo tolerati fuerūt seculo Pseu-

Signa exhibitoria.

1. Tim. 2.

apostoli) qui autoribus nescio quibus Segarello Parmesi, Pseudapo.
 & Dulcino Nauariensi, circiter anno Domini 1260. nō di- stols.
 stinguētes aras ab haris, docebāt inter ceteros infantas, Segarellus.
 Ecclesiā consecratā non plus valere ad orandū, quā stā Dulcimus.
 bulū porcorū, nec melius adorari Christū in tēplis quā Guido car-
 in syluis. Sic multūm dehonestātes cum diuina omnia & meleta erro
 sacrosancta sacramēta, tum sanctā imprimis corporis & re. 8.
 sanguinis Domīnici mēsam, & totū denique Dei cultū. Templorū
 Quæ omnia audire nefariū est eo loci celebrari, quō pe- vsus.
 dē ponere præ sordibus & fœtore nolis. Hęc inquā, digni 1. Reg. 6. 7
 tate ac reuerētia veterē Domini arcā lōgē excedētia. Cui 1. Part. 17.
 David lōgē ab his sordidis diuerso spiritu præditus tēplū 3. Reg. 6.
 tā magnificū parauit, Salomō ædificauit & dedicauit. De 2. Par. 3.
 dicarūt post eū Esdras, Nehemias, Macchabai, rai, vt in- Esdr. 6.
 dignū, domos suas quā Domini honoratiores esse, ita Nehem. 12.
 honoris & sãctitatis Dominū quodāmodō abhorre lo 1. Mac. 4.
 cos ad eū reuerēter ac deuotē adorandū minus aptos, qui 2. Mac. 10.
 ambulat in medio nostri, vt sint, quod aiebat Moses ad Deut. 23.
 Israël, castra tua sãcta, multō magis tēpla nostra, ne quid
 in iis fœditatis appareat, & derelinquat nos. Veterū certē
 monumētis cōstat, Apostolicis etiā tēporis loca fuisse pu
 blica, quę tū oratoria, tum Ecclesię dicerētur, vbi populus
 Christi fidelis quæ ad religionē & fidē pērtinerēt, docere
 tur atq; exerceat. Sed insani isti atq; irreuerētes ab Eccle-
 sia eiecti, nec in Ecclesiis orare permīssi, in mētibus & ne
 morib⁹, vt Israël in lucis & collibus, mysteria sua celebra Hostia.
 bāt. Sed nihil est opus in errore tā apertū pluribus agere, Victima.
 Cū in agro Bernesi 1548. rusticarer, cōperi quodā in vi Tho. p. 3. q.
 co nō procul à Generēsi, tēplū fimo agmino, ouillo, capri 73. artic. 4.
 no oppletū, quęrenti eiusmodi in loco scilicet sacro ratio ad 3.
 nē respondit loci minister, vici greges solitos in æstu sub Eph. 5.
 noctāquā vmbaculo meridiari. Quōd autē ad hostiē per Hebr. 9.
 tinet vocabulū, id nomē huic mysterio cōuenit, quatenus Aug. lib.
 Christum ipsum continet, qui est salutaris hostia illa, quā 9. cor. festio.
 semetipsum Deo tradidit in odorē suauitatis, & per quā cap. 13.
 in consummationem seculorū ad destructionem peccati Damascen.
 apparuit. Et quōd ex altari dispensatur sancta illa victi- lib. 4.
 cta, qua deletum est chirographum nobis contrarium, Cap. 14.
 Græcis θυσία, pura videlicet hostia & incruenta, quam ab Mal. 1.
 ortu ad occalum vsque sibi Deus offerēdam per prophe-

Cyprianus. Tract. 3. tam prædixerat, Christi inquam, corpus atque sanguis, in animæ corporisque nostri stabilimentum, incorruptum, in nostram substantiam & consecrationem, omnimodi nocenti reparatio, sordis omnis purgatio. Curat enim morbos, & omnimoda damna, &c. Et querebatur latinus quidam pater schismaticos Dominicæ hostiæ veritatem per falsa sacrificia profanare, &c.

Hussitica. Cap. XXVI.

Reunitius in repetitione cap. 31. parag. 3. Hus nomine impro- bavit Violentum. Sessione 15.

Lib. 1. et 2. **V**icleffam ergo reputamus, imò finiamus, & ad alios migremus, observatione dignum est, quòd Ioannes Hus doctrinam eius in articulis aliquot amplexus, in doctrina de Eucharistia, quòd cum videret Christi corporis & sanguinis in cœna præsentiam negare, hoc quia item videret cum verbis institutionis pugna- re, non probavit, vt qui Hussi dogmata sequuntur affir- marunt. Sed huius assertionis autorem vellem citassent, cum è contrario ex huius xxx. articulis in eodem conci- lio Constantiensi damnatis, xxv. improbet condemna- tionem xl v. articulorum Vicleffi, per doctores factam, vt irrationabilem, hac modò de causa, quòd eorum nul- lus esse Catholicus, sed quilibet aut hæreticus, aut erro- neus, aut scandalosus. Sic Hussus Vicleffi articulos faciès suos, eiusdem etiam errores suos, & hæreses, suas: & scân- dala, sua fecis. Atqui articulorum Viclefforum tertius Constantiæ damnatus, excludit Christum ab hoc sacra- mento: & secundus à Videfordo improbatus, verba hu- ius sacramenti formalia siue consecratoria, tropica facit seu figurata. Et scholiastes quidem Constantienses testa- tur hunc Hussi de probatis ab eo Vicleffi articulis, articu- lum legitimè contra eum fuisse probatum. Cum autem Hussitica tam vetus Przibrami testis oculati, quàm noua D. Cochlæi, contrà testetur Vicleffi doctrinam fuisse an- no 1408. coram M. Ioanne Hus tanquam principali præsentem & consentientem, tripliciter Pragæ condemnatâ, ab vniuersitate generaliter, à facultate Theologiæ spe- cialiter, à natione Bohemica specialissimè, vt sic dicâ, & seuc-